

Зубченко Л.В.

ВЛИЯНИЕ НАУЧНОЙ СРЕДЫ КРУЖКА

НА ФОРМИРОВАНИЕ ТВОРЧЕСКОЙ ЛИЧНОСТИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ

В статье представлен анализ функционирования студенческого научного кружка «Креативные физкультурники» Мариупольского государственного университета, кафедра физического воспитания, спорта и здоровья человека. Описана деятельность и потенциальные возможности студенческого научного кружка, рассмотрена кружковая форма работы студентов, охарактеризованы эффективные методы и формы работы студенческого научного кружка, раскрыты особенности деятельности кружка, ключевые виды работы студентов. Доказано, что разнообразные творческие задания, которые должны в период кружковой работы решать будущие учителя физического воспитания, стимулируют студентов к активной творческой работе, развивают творческую активность, профессиональную направленность и личную заинтересованность.

Ключевые слова: будущий учитель физического воспитания, педагогическое творчество, творческие задачи, саморазвитие, творческая самостоятельность.

Zubchenko L.

THE INFLUENCE OF SCIENTIFIC SOCIETY (ENVIRONMENT MUG)

ON THE FORMATION OF CREATIVE PERSONALITY OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL EDUCATION

The article is focused on proving analysis of the functioning of the student scientific society "Creative athletes" Mariupol state University, Department of physical education, sport and human health. Activity experience and potential of the student scientific society is described in this article. It is devoted to the group orientation of students' work. The following main tasks of such group were determined: - cooperation in skills formation that were got during creative practical activity (writing of reports, articles, studying of innovative –teachers experience, carrying out of tests, questionnaire, teaching observation in the period of pedagogical practice.); - development of creative way of thinking, their cognitive activity, independent way of thinking, necessity and ability to enrich their knowledge and to acquire skills of creative activity; - stimulation of the interest to native and foreign educational achievements; - formation of valuable attitude towards knowledge that are got. Special attention is focused on effective methods and forms in students' scientific group. Main aspects and specific activities of the group are described in the article. So, first year students learn elements of scientific research, get skills to work independently at profound studying of definite scientific problems of " Physical Education" that are hold in the form of reports; make bibliography of the best teachers-instructors of physical education with the purpose of learning of their experience, their creative laboratory; - participate in preparation of methodological textbooks: models of work of famous innovative teachers; slides of the relevant problems of physical education; portfolio of modern teacher of physical education. Adult students start participating in research work. Theoretical and experimental developments are consigned to them that are hold during pedagogical practice. Results are formed as a term and graduation papers, scientific articles and reports of scientific conference. It was concluded that the different creative tasks, which future teacher of physical training should determine within group activity, promote students for active independent creative work, develop creative activity, professional orientation and personal interest.

Key words: future teacher of physical education, pedagogical activity, creative assignments, self-development, creative independence.

Подано до редакції 19.04.2016.

УДК 37.013

© 2016

Ілліна О.В.

ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

У статті висвітлено основні аспекти практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів. Розглянуто види практик, їх мету, функції, основні принципи організації. Викладено орієнтовний зміст практики, що сприятиме якісній підготовці майбутніх соціальних педагогів до соціальної роботи. Показано, що така практика дозволяє виявити рівень засвоєних знань та краще зрозуміти соціальні проблеми сучасного суспільства.

Ключові слова: практична підготовка, практика, соціальні педагоги, соціальна робота, практична підготовка соціальних працівників.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Приведення української системи вищої освіти до європейських стандартів вимагає підготовки фахівців, що навчаються за спеціальністю "соціальна педагогіка", до соціальної роботи. Практична складова підготовки майбутнього фахівця як невід'ємна частина його професійного навчання забезпечує встановлення зв'язку між теорією та практикою, оскільки лише в умовах реальної професійної діяльності можлива інтеграція теоретичних знань і практичних умінь студентів. Саме таке підґрунтя сприяє набуттю майбутніми фахівцями майстерності в усіх аспектах професійної діяльності [1, с. 23]. Отже, в сучасних умовах необхідним є перегляд змісту практик студентів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Організація і проходження практики студентів вищих навчальних закладів регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів в Україні, затвердженим наказом Міністерства освіти України. Відповідно до цього положення вищими навчальними закладами розробляється своя програма практики. Теоретичні й практичні аспекти організації практики студентів ВНЗ висвітлюються в роботах Ю.Н. Галагузової, Т.П. Михневич, В.А. Поліщук, О.М. Полякової, Г.В. Сорвачевої, Г.М. Штинової та ін. [1, 3]. Вивчення літературних

джерел, нормативно-правових актів та інших матеріалів, практичного досвіду підготовки соціальних працівників в нашій країні дало змогу виявити суперечності між:

- зростанням вимог суспільства до рівня професійної компетентності соціальних працівників у нових соціально-економічних умовах і реальним станом їх підготовки у вищих навчальних закладах до виконання професійних функцій;

- постійним ускладненням професійної соціально-педагогічної діяльності, необхідністю застосування інноваційних технологій та недостатнім рівнем готовності соціальних працівників до оволодіння ними

Формування цілей статті... Мета даної статті полягала у висвітленні основних аспектів практичної підготовки майбутніх соціальних педагогів, розгляді видів практик, їх мети, функцій, основних принципів організації та теоретичному узгодженні з відповідними аспектами практичної підготовки працівників соціальної сфери в умовах переходу від підготовки фахівців за спеціальністю "соціальна педагогіка" до підготовки за спеціальністю "соціальна робота".

Виклад основного матеріалу дослідження... Практична підготовка є невід'ємним компонентом навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. Вона відбувається в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача вищого навчального закладу. У системі професійно-педагогічної підготовки соціального педагога соціально-педагогічна практика має ряд функцій: навчальну, розвиваючу, виховну, діагностичну. Навчальна функція передбачає актуалізацію поглиблення і застосування теоретичних знань, формування різноманітних педагогічних умінь і навичок. Розвиваюча функція полягає у розвитку пізнавальної і творчої активності майбутніх соціальних педагогів, розвитку їх педагогічного мислення. У ході здійснення виховної функції формується світогляд студентів, їх соціальна активність професійно-педагогічної якості особистості майбутнього соціального педагога. У зміст діагностичної функції входить перевірка рівня професійної спрямованості майбутніх соціальних педагогів, ступеня їх професійної підготовленості й придатності до соціально-педагогічної діяльності.

Соціально-педагогічна практика має на меті:

- а) поглибити і укріпити теоретичні знання, одержані студентами в університеті та навчити застосовувати ці знання на практиці в соціально-педагогічній роботі з різними соціальними групами;

- б) сформуванню у студентів умінням спостерігати і аналізувати соціально-педагогічну роботу, що проводиться;

- в) навчити студентів, спираючись на знання психології та соціальної педагогіки, проводити соціальну роботу з різними категоріями клієнтів з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей;

- г) навчити студентів виконувати функції соціального педагога, працювати з колективами школярів, а також проводити індивідуальну виховну роботу з учнями;

- д) розвивати у студентів любов до соціально-педагогічної професії, готовність до соціально-педагогічної діяльності, стимулювати прагнення до вивчення фахових і педагогічних дисциплін;

- ж) прищепити студентам навички поважливого ставлення до охорони прав і здоров'я дітей і підлітків та інших клієнтів СССДМ.

Основними принципами організації практики є:

- органічний взаємозв'язок практики з вивченням теоретичних курсів і позанавчальною діяльністю студентів;

- диференційований характер практики з урахуванням специфіки місця проходження практики та індивідуальних особливостей студентів;

- зв'язок практики з життям, відповідність її змісту, форм проведення вимогам, які ставляться перед соціальним педагогом на сучасному етапі;

- навчальний характер практики студентів від I до V курсу; наступність усіх видів практики, систематичність, послідовність і неперервність практики, поступове ускладнення її змісту, форм і методів організації, а також видів діяльності студентів від курсу до курсу;

- комплексний характер практики на всіх етапах, який передбачає єдність різноманітних видів роботи студентів.

Під час соціально-педагогічної практики у студентів відбувається формування умінь та навичок соціально-педагогічної діяльності з дітьми та підлітками з урахуванням специфіки контингенту дітей та типу закладу, набуття досвіду професійної діяльності.

Майбутні соціальні педагоги проходять декілька видів практики, які різняться за своїми часом і місцем проведення. Види практик та їх тривалість можна представити у вигляді таблиці (див. табл. 1).

Завершується кожна практика поданням письмового звіту про виконану роботу, щоденника соціально-педагогічних спостережень, розробок виховних заходів, які організували і провели студенти, характеристики діяльності студента-практиканта, поданої керівником практики і керівником закладу (бази практики) та підсумковою конференцією.

Види практик майбутніх соціальних педагогів

Курс	Назва практики	Тривалість (тижнів)
II	Навчально-виховна	3
III	Навчально-технологічна	4
III	Літня соціально-педагогічна	4
IV	Стажерська	6
V (спеціалісти)	Соціально-педагогічна практика в соціальних службах	6
V (магістри)	Соціально-педагогічна практика в соціальних службах	6
V (магістри)	Асистентська	4

Оформлена звітна документація подається на фахову кафедру для перевірки керівниками практики. На підсумковій конференції студентів та керівників практики заслуховуються звіти студентів про проходження практики, аналізуються підсумки і проблеми соціально-педагогічної практики, відбувається обмін думками, обговорення організації та змісту підготовки студентів до практики, озвучуються конструктивні пропозиції щодо покращення підготовки студентів до даного виду практики, її організації та проведення.

Вимогою сучасності є приведення української системи освіти до європейських стандартів. 29 квітня 2015 року була прийнята постанова КМУ №266 "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти". В затвердженому переліку відсутня спеціальність "соціальна педагогіка". Згідно з наказом МОН України № 1151 від 06 листопада 2015 року "Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266" спеціальності "соціальна педагогіка" відповідає спеціальність "соціальна робота".

Соціальна робота розуміється нами як цілеспрямована діяльність в суспільстві з надання державної і недержавної допомоги і підтримки різним категоріям населення, що потрапили в складну життєву ситуацію і нездатні без сторонньої допомоги вирішити свої життєві проблеми. Отже, необхідним є приведення змісту практики у відповідність до нових вимог, адже сфера застосування майбутніх соціальних робітників значно ширша за сферу діяльності соціальних педагогів.

Практична підготовка повинна спиратися на певний теоретичний фундамент і забезпечувати практичне пізнання основ професійної діяльності. Для реалізації й виконання своїх функцій соціальному працівнику потрібні фахові знання, професійні вміння та особистісна готовність дотримання професійно-етичних норм і принципів. Зазначені якості майбутніх соціальних працівників необхідно формувати у процесі інтеграції їх теоретичної та практичної підготовки, самостійної діяльності у закладах соціальної сфери.

Важливим у процесі організації практичної підготовки майбутніх соціальних працівників є дотримання низки психолого-педагогічних вимог до її організації:

- створення умов для прояву творчості (ситуації спільного пошуку, стимулювання і заохочення ініціативи, самостійності у діяльності, оригінальних пропозицій, колективне обговорення, конкурси, олімпіади, доброзичливість при виправленні помилок);

- формування навичок використання реальних джерел педагогічної творчості (досягнень соціально-педагогічної науки, провідних закономірностей і принципів виховання і навчання, передового педагогічного досвіду, впровадження особистої практики майбутньої професійної діяльності, розвиток критичного мислення у процесі аналізу роботи і виправлення помилок);

- перетворення пасивної, споглядально-репродуктивної парадигми в організації професійної підготовки майбутніх фахівців, на активну, продуктивно-творчу, що сприяє розвитку їхнього творчого потенціалу;

- використання системи організації творчої діяльності, в тому числі і колективної, у позааудиторній роботі студентів;

- цільова спрямованість різних видів практики на забезпечення розвитку творчого потенціалу майбутніх соціальних працівників;

- узгодження теоретичної та практичної підготовки студентів [4, с. 44].

Практика повинна бути чітко спланована, організована і методично керована; зміст діяльності студентів під час практики повинен враховувати специфіку діяльності соціально-педагогічного закладу та контингенту вихованців. Така практика дозволяє виявити рівень засвоєних знань та краще зрозуміти соціальні проблеми сучасного суспільства. Водночас, практика виступає потужним фактором формування мотиваційно-особистісної

готовності студентів до професійної діяльності. Адже мотиваційна сфера особистості найповніше розкривається в ситуації діяльності, де вона виступає у позиції суб'єкта.

Орієнтовний зміст діяльності студентів під час практики може бути представлено у вигляді табл..2.

Таблиця 2

Зміст діяльності майбутніх соціальних працівників під час практики

<i>Завдання</i>	<i>Вид діяльності</i>	<i>Форми звітності</i>
1. Ознайомлення з програмою практики	Участь у роботі настановчої конференції	Оформлення у щоденнику практики: мети і завдань практики; змісту завдань практики.
2. Ознайомитися із закладом, де буде проходити практика: загальні відомості, структура, основні напрями діяльності, склад спеціалістів, їх обов'язки, проблеми та перспективи діяльності	Вивчити нормативно-правові документи, що регламентують діяльність закладу та функціональні обов'язки спеціалістів	Навести у щоденнику перелік нормативно-правових документів закладу та перелік проблем, які вирішує дана структура.
3. Познайтися з конкретним спеціалістом соціальної сфери та клієнтом або групою, з якими він проводить роботу.	У бесіді зі спеціалістом дізнатися про його посадові обов'язки; його план роботи; особливості клієнтів, з якими він працює, проблема конкретного клієнта або групи	Зафіксувати основні відомості: - про особливості роботи спеціаліста; - посадові інструкції; - загальні відомості про клієнтів, з якими він працює; - соціальну карту клієнта або соціальний паспорт групи
4. Скласти індивідуальну карту психолого-педагогічного діагностування	Спільно з керівником та провідним спеціалістом закладу виділити коло питань для самостійного опрацювання	Подати методики, що були використані; результати зафіксувати у вигляді таблиці
5. Вивчити і проаналізувати напрями соціальної діяльності даного закладу	Виявити структуру соціальної діяльності у даному закладі і зміст її основних компонентів	Представити у матеріалах практики структуру і зміст соціальної діяльності у даному закладі
6. Розробити технології власних індивідуальних соціально-педагогічних консультувань і групових занять	Провести консультування і групове заняття	У матеріалах практики подати протоколи індивідуальних консультувань і самоаналіз заняття
7. Взяти участь у конкретному заході даної соціальної установи	Вибрати разом з спеціалістом закладу конкретний захід для аналізу	У матеріалах практики подати аналіз заходу проведеного спеціалістом закладу
8. Допомогати спеціалісту у його повсякденній праці		Занотувати у матеріалах практики проведеною роботу
9. Узагальнити результати практики	Участь у роботі підсумкової конференції	Підготувати есе про враження від практики

Звичайно, конкретний зміст діяльності студентів під час кожного з видів практики визначається її місцем проведення, віковими та особистісними особливостями студентів-практикантів, потребами закладу, в якому проводиться практика.

Висновки... Практика дозволяє студентам у повній мірі виявити свої творчі можливості і реалізувати отримані знання, самостійно вирішувати проблеми, які виникають, розвивати особистісні і професійні якості та уміння. Таким чином, ще навчаючись у вищому навчальному закладі, майбутні працівники соціальної сфери мають можливість зорієнтуватися в майбутньому професійному полі, ввійти в свою професійну роль, з тим щоб упевнитися в своєму професійному виборі й самостійно виробити власний стиль діяльності.

Використана література:

1. Галагузова Ю.Н. Социальная педагогика : практика глазами преподавателей и студентов: пособие для студ. / Ю.Н. Галагузова, Г.В. Сорвачева, Г.Н. Штинова. – М. : Гуманит. изд. Центр ВЛАДОС, 2001. – 224 с.
2. Наказ МОН України № 1151 від 06 листопада 2015 року "Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 29 квітня 2015 року № 266". Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/48542/

3. Полякова О.М. Технологія соціально-педагогічної практики в соціальних службах / Ольга Михайлівна Полякова : метод. посібник для студентів напряму підготовки 8.010105 "Соціальна педагогіка". – Суми : СумДПУ, 2009. – 88 с.
4. Постанова КМУ № 266 від 29 квітня 2015 року "Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти". Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/46971/
5. Сидоров В. Діяльність соціального працівника: рольовий аспект / В. Сидоров // Соціальна політика і соціальна робота. 1999. №3, 4. С. 41-80

Ильина О.В.

ПРАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА БУДУЩИХ СОЦИАЛЬНЫХ ПЕДАГОГОВ К СОЦИАЛЬНОЙ РАБОТЕ

В статье представлены основные аспекты практической подготовки будущих социальных педагогов. Рассмотрены виды практик, их цель, функции, основные принципы организации. Изложено содержание практики, которое будет способствовать качественной подготовке будущих социальных педагогов к выполнению социальной работы. Показано, что такая практика позволяет проверить усвоение теоретических знаний и помогает глубже осознать социальные проблемы современного общества.

Ключевые слова: практическая подготовка, практика, социальные педагоги, социальная работа, практическая подготовка социальных работников.

Illina O.

PRACTICAL TRAINING OF SOCIAL PEDAGOGUES FOR SOCIAL WORK

The purpose of this article was highlighting the main aspects of the practical training of future social teachers for social work. This is important because the transition from training specialists in the specialty "Social pedagogy" for training in the specialty "Social work" is happening now. The article highlights the main aspects of practical training of future social pedagogues. It is also present different kinds of practice, its purpose, function, and the basic principles of the organization. The article also discusses the practical training of social workers, which is one of the main forms of educational process in social work. Social work is understood as a purposeful activity in the community to assist state and private assistance and support to the various categories of the population who find themselves in difficult life situation and are not able to solve their problems in life without somebody's help. Practical training is based on a specific theoretical basis, providing a practical knowledge of the laws and principles of the profession and its organization. An integral part of the training of social workers is the formation of their professional skills and abilities. It is shown that the practice allows to check the assimilation of theoretical knowledge, and helps to realize social problems of modern society. So, social pedagogues have the opportunity to orient in future professional field, to join their professional role, to ensure their professional choice and to develop their own style of activity.

Key words: practical training, practice, social pedagogues, social work, practical training of social workers.

Подано до редакції 14.03.2016.

УДК 378+37.013.42+371+371.134

© 2016

Костюченко Т.М.

ТВОРЧЕ ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І НЕТРАДИЦІЙНИХ ЗАСОБІВ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті висвітлені основні аспекти здоров'язберезувальної компетентності. Проаналізовані педагогічні умови для успішної реалізації здоров'язберезувальної компетентності в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери. В результаті дослідження виділені такі основні педагогічні умови: формування позитивної мотивації на здоров'язбереження, творче використання традиційних і нетрадиційних засобів здоров'язбереження, пропагування здорового способу життя, цілеспрямована та ефективна організація часу на роботу та відпочинок.

Ключові слова: педагогічні умови, здоров'язберезувальна компетентність, фахова підготовка, соціально-педагогічна сфера, традиційні та нетрадиційні засоби здоров'язбереження.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Система підготовки майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери з кожним роком піддається значного реформування. Це пов'язано як з кризовими явищами в нашому суспільстві (ускладненням життєвого середовища, змінами моральних цінностей, зростанням соціально негативних явищ і соціально небезпечних захворювань, збільшенням кількості людей, які опиняються у складних життєвих обставинах), так і з процесами оновлення освітніх систем, що відбуваються в європейських країнах і пов'язані з визнанням якості знань, як одного з найголовніших чинників прогресу та добробуту суспільства. Необхідність посилення позитивного соціально-виховного впливу на особистість майбутнього соціального педагога, з метою попередження негативної дії несприятливих чинників соціалізації особистості, зумовлює зосередження процесу фахової підготовки майбутніх фахівців на формуванні здоров'язберезувальної компетентності, а саме на питаннях творчого використання традиційних і нетрадиційних засобів здоров'язбереження та відповідних соціально-педагогічних технологій в своїй професійній майбутній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Сутність здоров'язберезувальної компетентності розкрита в працях В. Базарного та О. Петух. Аналіз змісту здоров'язберезувальних технологій науковці розглядають у таких ракурсах: формування культури здоров'я